

Un cinturó agropolità per la gran Barcelona

El model de vida i consum dels Països Catalans és sis vegades més letal per al clima que el que ens tocaria emetre per mitigar la crisi global. I un dels principals responsables d'aquesta situació és el nostre sistema agroalimentari; un fet que no ens ha de sorprendre, donat que es basa en menjar petroli i exportar porcs.

Com us podeu imaginar, i al igual que en altres territoris, l'epicentre de tot plegat és Barcelona. Anna Moragues ens explica que si bé els espais urbans només ocupen el 3% de la superfície del planeta representen al voltant de 2/3 de la demanda d'energia primària, generen més del 50% dels residus i produeixen entorn del 70% de les emissions globals de gasos amb efecte d'hivernacle. I en ells consumim el 70% de l'oferta global d'aliments. Barcelona, turistes inclosos, no és cap excepció. Per això des de la gran Barcelona ens toca assumir responsabilitat per la nostra alimentació.

Un dels camins és apostar de forma contundent pels aliments produïts a la regió agropolitana de la gran Barcelona. No obstant, com podem observar mentre viatgem per les autopistes del Llobregat, el Besòs, el Maresme o el Garraf, la destrucció del món rural és especialment aguda a la metròpolis barcelonina. El preu de la terra i la maranya de infraestructures compliquen molt l'activitat pagesa. En 60 anys s'han perdut el 80% de les terres agrícoles. I si ampliem el zoom al conjunt de la província de Barcelona, veiem que els darrers 75 anys s'han perdut 2000 hectàrees de mitjana cada any. Quan Mercabarna, el gran mercat majorista de Barcelona, va començar a funcionar el 1970, només un 15% dels seus productes venia d'un radi superior als 100 quilòmetres. Ara la proporció és exactament la inversa.

Hem tocat fons, però al mateix temps el quilòmetre zero està de moda ¿Com s'entén? Tothom reivindica l'alimentació de proximitat, els aliments frescos, el producte de temporada, des del Caprabo a les administracions. Però com encaixa aquest discurs de la proximitat amb el projecte d'ampliar l'aeroport del Prat sobre terres agrícoles, amb el tractat de lliure comerç amb el Mercosur per importar menjar barat de l'altre punta del món o amb les noves urbanitzacions projectades al llarg de les fèrtils regions del Llobregat, el Besòs o el Maresme?

Els aliments que importem recorren una mitjana de 4.000 quilòmetres abans d'arribar a les nostres taules. I sovint provenen de regions on la rendibilitat econòmica s'aconsegueix a costa de precaritzar les condicions laborals, socials i ecològiques. En quant a les regions catalanes agroexportadores, la cosa no és massa diferent. I tot es sosté a base de combustibles i fertilitzants fòssils barats... que cada cop són menys barats. A més, en un món en desglobalització comercial gradual des de 2008 i amb un proteccionisme imperial a l'alça, ens podem permetre ser tan dependents d'aquestes llargues cadenes de subministrament alimentari? Barcelona només té reserves de menjar per sis o set dies i d'aigua per cent dies.

Que hem de fer doncs si ens volem prendre seriosament això de l'alimentació de proximitat? No necessitem guerres comercials, sinó agroecologia regenerativa. Avançar cap a la sobirania alimentària a la gran Barcelona comença per regenerar el mosaic agroforestal metropolità, deixant de viure d'esquena als cicles naturals. Comença per transitar, com explica Jaime Izquierdo, d'agrofòbics a agropolitans. I això és especialment urgent als despatxos on es planifica l'economia catalana.

El primer pas: preservar i posar en valor el que encara tenim. A la demarcació de Barcelona hi ha 8 parcs agraris i prop de 600 finques de ramaderia extensiva. El 15% dels conreus estan certificats en ecològic. A l'àrea metropolitana, mantenim 4600 ha cultivades. El Parc Agrari del Baix Llobregat encara satisfà el 16% consum de fruita i verdura a l'AMB. A partir d'aquesta base intocable necessitem recuperar també les 3450 ha de superfície agrícola abandonada de potencial recuperació a l'AMB, d'acord amb criteris d'accessibilitat, pendent i disponibilitat d'aigua calculats per l'urbanista Annalisa Giocoli. Amb això podrem garantir aproximadament la meitat de totes les necessitats de fruita i hortalisses de la meitat de la població metropolitana, que no és poc. A més, al conjunt de la província de Barcelona es poden utilitzar fins a 55.000 hectàrees per a la producció d'aliments; 1.598 hectàrees de les qual son terrenys destinats a urbanització que no s'han desenvolupat encara i que cal aturar.

El poder és logístic, sense infraestructura agroecològica no hi haurà transició ni proximitat. Només relocalitzar tot el que es pugui el sistema alimentari permetrà superar l'extractivisme que avui el sosté. Per això la gran Barcelona necessita una regió agropolitana. Una regió que comenci als 36 municipis de l'àrea metropolitana i s'intensifiqui als 164 de la regió metropolitana. Un cinturó de cinturons municipals dotat de les eines que ja han demostrat la seva viabilitat: ramats comunitaris, granges cooperatives, parcs agraris, espais-test, incubadores agràries, obradors compartits, mercats de pagès, bancs de llavors, centrals de compres. Una regió vertebrada per preus justos de la terra, el menjar i els salaris, incloent ajudes agràries dissenyades amb criteris agroecològics com la que ja reb la pagesia de Collserola (però amb imports superiors).

La condició de possibilitat per a que tot això que ja existeix faci el salt d'escala és una compra pública basada no només en la proximitat, tal com està plantejant la Generalitat de Catalunya, sinó també en agroecologia i en la justícia social a tota la cadena alimentària.

En paral·lel, aquesta és també una lluita urbanística. Perquè el territori agropolità no es defensa sol. És per assegurar que no perdem ni un pam de terra més que cal recolzar organitzacions i campanyes com Zeroport, Stop Agroparc al Penedès, No més blocs contra el PDU a Can Trabal a Hospitalet de Llobregat, SOS Salines a Cornellà, SOS Vallès, Salvem el Calderí, Collserola Pagesa, Aturem el 4t Cinturó, Aturem el Pla de Ponent a Gavà o el projecte AgroVallbona. A la Gran Barcelona centenars de milers de persones continuen hipotecant la seva vida per un sostre precari. Però si tenim en compte que només al terme municipal de Barcelona es calcula que hi ha 75.000 habitatges buits, resulta innecessari expandir la superfície de sòl coberta per ciment, ni a ciutat ni al voltant de la ciutat. En definitiva, als camps, boscos i prats metropolitans necessitem agroecologia regenerativa, no urbanitzacions de luxe.

Notes de l'episodi

Agricultura metropolitana

Otro Mundo es posible

[Agricultura en áreas metropolitanas? Gustavo Duch 2016](#)

De la Barcelona agropolitana a la granja polivalent

La Directa

<https://directa.cat/de-la-barcelona-agropolitana-a-la-granja-polivalent/>

RUAF international

<https://ruaf.org/>

Hem de despoblar les ciutats

El Crític

Gustavo Duch

<https://www.elcritic.cat/entrevistes/gustavo-duch-hem-de-despoblar-les-ciutats-99454>

Hortopies

Climática

<https://climatica.coop/entrevista-kois-libro-huertopias/>

Terres agrícoles recuperables a les comarques barcelonines

Tastets de dades | Smarts Rural

<https://experience.arcgis.com/experience/8a708c4c52814b18bc2088e31e508e33>

75.000 cases buides

https://www.eldiario.es/economia/hay-viviendas-vacias-mapa-casas-habitar-municipio-municipio_1_10341710.html